

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงวิเคราะห์ (analytical research) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสุขภาพ ด้านสุขภาพอาหาร น้ำดื่ม น้ำใช้ การกำจัดสิ่งขับถ่าย การกำจัดขยะและน้ำโสโครก และการป่วยด้วยโรคอุจจาระร่วงระหว่างหมู่บ้านที่บรรลุน้ำดื่มสะอาดและไม่บรรลุน้ำดื่มสะอาด ตำบลรัตนวาปี อำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ ซึ่งมีวิธีการศึกษาดังนี้

ลักษณะของประชากร

ประชากรในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นแม่บ้าน หรือหญิงที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป หลังคาเรือนละ 1 คน จาก 2 หมู่บ้าน ในตำบลรัตนวาปี อำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ คือ หมู่ 2 บ้านเสี้ยว ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่ผ่านเกณฑ์การเป็นหมู่บ้านสุขภาพดีถ้วนหน้าของจังหวัดอำนาจเจริญ จำนวน 63 หลังคาเรือน กับหมู่ 6 บ้านหนองแสง ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่ไม่ผ่านเกณฑ์การเป็นหมู่บ้านสุขภาพดีถ้วนหน้า ของจังหวัดอำนาจเจริญ จำนวน 61 หลังคาเรือน รวมเป็นจำนวนหลังคาเรือนที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ 124 หลังคาเรือน

การเลือกหมู่บ้านที่ศึกษา เลือกจากหมู่บ้านในตำบลรัตนวาปี อำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ ซึ่งมีทั้งหมด 7 หมู่บ้าน โดยมีหมู่บ้านที่ผ่านเกณฑ์การเป็นหมู่บ้านสุขภาพดีถ้วนหน้า 4 หมู่บ้าน และหมู่บ้านที่ไม่ผ่านเกณฑ์การเป็นหมู่บ้านสุขภาพดีถ้วนหน้า 3 หมู่บ้าน ทำการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) จากหมู่บ้านที่ผ่านเกณฑ์การเป็นหมู่บ้านสุขภาพดีถ้วนหน้า จำนวน 1 หมู่บ้าน คือหมู่ 2 บ้านเสี้ยว และเลือกจากหมู่บ้านที่ไม่ผ่านเกณฑ์การเป็นหมู่บ้านสุขภาพดีถ้วนหน้า จำนวน 1 หมู่บ้าน คือหมู่ 6 บ้านหนองแสง ซึ่งทั้ง 2 หมู่บ้านมีจำนวนประชากร จำนวน หลังคาเรือน และระยะทางระหว่างหมู่บ้านกับโรงพยาบาล ใกล้เคียงกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเอง ประกอบด้วยข้อมูล

3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป เป็นข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวน 7 ข้อ

ส่วนที่ 2 การป่วยด้วยโรคอุจจาระร่วงของสมาชิกในครอบครัว จำนวน 2 ข้อ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านพฤติกรรมทางสุขาภิบาล จำนวน 50 ข้อ แยกเป็น 4 หมวด คือ

หมวดที่ 1 พฤติกรรมทางสุขาภิบาลอาหาร จำนวน 15 ข้อ

ได้จากการสังเกต จำนวน 2 ข้อ

หมวดที่ 2 พฤติกรรมทางสุขาภิบาลน้ำดื่ม น้ำใช้ จำนวน 10 ข้อ

ได้จากการสังเกต จำนวน 3 ข้อ

หมวดที่ 3 พฤติกรรมทางสุขาภิบาลการจัดสิ่งขับถ่าย จำนวน 9 ข้อ

ได้จากการสังเกต จำนวน 2 ข้อ

หมวดที่ 4 พฤติกรรมทางสุขาภิบาลการจัดขยะมูลฝอยและน้ำโสโครก

จำนวน 6 ข้อ

ได้จากการสังเกต จำนวน 3 ข้อ

ในส่วนของคุณสมบัติด้านพฤติกรรมทางสุขาภิบาล เป็นการสัมภาษณ์และสังเกต แล้วนำมาให้คะแนน โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ได้คะแนน 0 หมายถึง ปฏิบัติไม่ถูกต้องหรือไม่ปฏิบัติตามหลักสุขาภิบาล

ได้คะแนน 1 หมายถึง ปฏิบัติได้ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล

การหาความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของ เครื่องมือ

การหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) ของแบบสัมภาษณ์ ผู้ศึกษา ได้นำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 4 ท่าน เป็นผู้พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา และความเหมาะสมของภาษาแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมข้อความให้มีเหมาะสมด้านภาษา และมีความชัดเจนของเนื้อหา ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ หลังจากนั้นผู้ศึกษาได้นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้วไปทดลองใช้ในหมู่ 5 บ้านหนองเต็น ตำบลรัตนาวรี อำเภอห้วยตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่บรรลุสุขภาพดีถ้วนหน้า และมีลักษณะพื้นที่เป็นลักษณะเดียวกับพื้นที่ที่จะศึกษา จำนวน 30 หลังคาเรือน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น โดยวิธีของ คูเดอร์ - ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์ด้านพฤติกรรมทางสุขภาพ เท่ากับ 0.71

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ทำหนังสือแนะนำตัวจาก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ไปติดต่อสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอำนาจเจริญเพื่อขอความร่วมมือไปยัง โรงพยาบาลห้วยตะพาน อำเภอห้วยตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ ในการเข้าไปเก็บข้อมูลในหมู่บ้านรับผิดชอบของ โรงพยาบาล
2. นัดประชุมผู้นำหมู่บ้าน ของหมู่ 2 และหมู่ 6 ตำบลรัตนาวรี อำเภอห้วยตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ พร้อมทั้งจัดให้มีการประกาศตามหอกระจายข่าว เพื่อขอความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์
3. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการออกไปสัมภาษณ์พร้อมสัง เกตและบันทึกในหมู่ 2 บ้านเสี้ยว และหมู่ 6 บ้านหนองแสง ตำบลรัตนาวรี อำเภอห้วยตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ รวม 124 หลังคาเรือน ตั้งแต่วันที่ 15 - 31 กรกฎาคม 2538 ส่วนการเก็บข้อมูลการป่วยด้วย

โรคอุจจาระร่วง โดยนับตามจำนวนคนที่ป่วยในรอบ 1 เดือนที่ผ่านมา โดยนับจากวันที่ 15-30 มิถุนายน 2538

4. บรรณาธิการข้อมูล ตรวจสอบความถูกต้อง และจัดเตรียมข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ประมวลผล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (statistical package for the social sciences) ซึ่งมีรายละเอียดการวิเคราะห์ดังนี้

แบบสัมภาษณ์ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล โดยแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ

แบบสัมภาษณ์ส่วนที่ 2 ข้อมูลการป่วยด้วยโรคอุจจาระร่วงของสมาชิกในครอบครัว มี

ขั้นตอนการวิเคราะห์ ดังนี้

1. หาอัตราความชุกของโรค ในรอบ 1 เดือนที่ผ่านมา

2. เปรียบเทียบการป่วยด้วยโรคอุจจาระร่วงระหว่าง 2 หมู่บ้าน โดยใช้สถิติ

ไค-สแควร์ (Chi-square)

แบบสัมภาษณ์ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านพฤติกรรมสุขาภิบาลอาหาร น้ำดื่ม น้ำใช้ การกำจัดสิ่ง

ขับถ่าย การกำจัดขยะและน้ำโสโครก ซึ่งได้จากการสัมภาษณ์และสังเกต นำมาวิเคราะห์ข้อมูล

โดยใช้สถิติ ไค-สแควร์ ดังขั้นตอนต่อไปนี้

1. วิเคราะห์พฤติกรรมทางสุขาภิบาลใน 4 หมวด โดยแจกแจงความถี่ คำนวณหา ร้อยละ ของพฤติกรรมทางสุขาภิบาลที่ประชาชนปฏิบัติ หรือไม่ปฏิบัติ

2. คำนวณค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมทางสุขาภิบาลในแต่ละหมวด โดยแบ่งคะแนนออกเป็น 2 ระดับ ดังนี้

คะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ย หมายถึง ปฏิบัติถูกต้อง

คะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ย หมายถึง ปฏิบัติไม่ถูกต้อง

3. ทดสอบหาความสัมพันธ์ทางสถิติของพฤติกรรมทางสุขาภิบาลในประชาชน 2 หมู่บ้าน